

ZUBNÍ KAZ

(Jiří Dvořák: Havětník, Baobab, 2015)

Neběhá, nekouše, nebzučí – a přece je to havěť havěťoucí.
Co huř, zná ho skoro každý. Zubní kaz.

Kdo ho způsobuje?

A kdo za to může?

Dvě různé otázky a na každou z nich jiná odpověď.

Černé nory v našich zubech hloubí bakterie. Je jich víc, ale nejnebezpečnější z nich jsou dva druhy streptokoků. Živí se cukry – nejen z bonbonů a buchet, ale taky z brambor a banánů. Na čistých zubech sotva žijí, zato tam, kde mají dost potravy, si sladce žijí – a nechávají po sobě loužičky nechutné kyseliny. Právě ta dokáže rozleptat zubní sklovinu – nejtvrdší tkáň, jakou v těle máme.

Kyselina zvolna rozhlodává bílou skořápku. Když se prokope do zubní tkáně, je zle: vzniká černá jeskyně, kde se zachytávají oříšky a která brzy začne bolet.

Nezbývá než ji vyvrtat – a odkopat tak všechno, co už zasáhl kaz. A pak ucpat.

Dneska už vrtání nebolí, aspoň ne moc. Nebývalo to tak ale vždycky: kdysi si děti i dospělí při skřípání zubní vrtačky ucpávali uši – i ti nejodvážnější. A ještě dřív se zkažené zuby rovnou vytrhávaly: nejlíp kovářskými kleštěmi.

Věrný zubní kaz nám kutá v ústech odjakživa. Nemusí s námi ale být napořád: vědci objevili bakterii, která umí havíře lidského chrupu zneškodnit.

Jednou možná bude v muzeu vitrína s vykotlaným zubem a vedle ní nápis: ZUBNÍ KAZ. Původci *Streptococcus mutans* a *Streptococcus sobrinus* vyhubení v roce 2046.

Ale zubařům to zatím neříkejte. Zatím ne.

Otázka:

Kde se bere zubní kaz?